

24.01.2012

Tja/15

15

Lausunto kuparisia kosketuspintoja ja infektioita koskevasta valtuustoaloitteesta

HEL 2011-007800 T 00 00 03

Päätösehdotus

Terveyslautakunta päättäneen antaa kaupunginhallitukselle seuraavan esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon:

"Sairaalainfektiot ovat tartuntatauteja, jotka ilmaantuvat sairaalassa tai liittyvät sairaalassa tehtyyn toimenpiteeseen. Muun hoitoon liittyvän infektion voi saada myös sairaalan ulkopuolella.

Yleisimpiä sairaalainfektioita ovat leikkausalueen infektiot, virtsatieinfektiot, keuhkokuume ja vaikeat yleisinfektiot. Kasvavana hoitolaitosten ongelmana ovat useille antibiooteille vastuskykyiset MRSA-, ESBL- ja VRE -bakteereiden aiheuttamat infektiot.

Kuparin ja sen seosten antibakteerisesta vaikutuksesta on olemassa tutkimuksia. Myös sovelluksia terveydenhuoltoon ja muihin vastaaviin toimintaympäristöihin on tutkittu. Tavoitteena on ollut kuparin ominaisuuden hyödyntäminen suojaamaan potilaita ja myös henkilöstöä erilaisilta tartunnoilta ja sairauksilta. Yhdysvaltalainen tutkimus, jossa kuparin ja infektioiden vähenemisen välinen yhteys osoitettiin, toteutettiin kolmen sairaalan teho-osastoympäristössä eikä näin ollen ole yleistettävissä kaikkiin laitospäristöihin. Johtavissa suomenkielisissä lääketieteellisissä aikakauslehdissä asiaa ei ole käsitelty.

Kuparin ja sen seosten käytön hyödyt liittyvät erityisesti erilaisiin kosketuspintoihin. Näitä ovat esimerkiksi sairaalavuoteen laidat, potilaiden yöpöydät, kaiteet, hissit, kädensijat, katkaisijat, saniteettitilat ym. eli pinnat ja kohdat, joita potilaat ja henkilöstö usein koskettavat. Kosketuspinnat ovat alttiina kontaminoitumiselle ja siten bakteerit ja virukset leviävät seuraavan kosketuksen kautta. Kuparin hyöty on kuparissa itsessään oleva ominaisuus, joka tuhoaa pinnalle joutuvia mikrobeja. Ei-kuparinen kosketuspinta edellyttää siivousta ja mekaanista työtä ja toistoa useammin, jotta pinta pysyy puhtaana.

Kuparin käyttö ei kuitenkaan poista pinnan tavanomaista siivouksen tai puhdistamisen tarvetta. Jotta kuparin antibakteerinen vaikutus voi toimia, kuparipinnan tulee olla riittävän puhdas, joten säästöjä siivouksesta ei juurikaan syntyisi. Kuparipinnan avulla voidaan kuitenkin tehostaa ja parantaa erityisesti kosketuspintojen puhtautta tavanomaisen siivouksen ohella. Kustannussäästöjä voisi olla

Postiosoite
PL 6000,

terveyskeskus@hel.fi

Käyntiosoite
Siltasaarenkatu 13
Helsinki 53

<http://www.hel.fi/terveyskeskus>

Puhelin
+358 9 310 5015
Tilinro

800012-52430

Faksi
+358 9 310 42504

Y-tunnus
0201256-6
Alv.nro
FI02012566

saavutettavissa, kun kuparipinnan avulla vahvistetaan kosketuspintojen puhtautta ja ehkäistään infektioiden ja tartuntoja leviämistä. Tavallisia painikkeita runsaammin kuparia sisältävät antiikkipronssiset painikkeet ovat 5-10 euroa vastaavia perustuotteita kalliimpia. On olemassa myös antibakteerista hopeaa sisältäviä painikkeita. Nämä ovat 30 % perustuotteita kalliimpia. Tieto kustannusvaikuttavuudesta infektioiden ehkäisyssä puuttuu.

Suurimman osan sairaalainfektioista aiheuttavat bakteerit, jotka ovat peräisin potilaan oman ihon tai limakalvon kasvustosta. Pienessä osassa infektioita mikrobi tulee elimistön ulkopuolelta toisista potilaista, henkilökunnasta tai sairaalaympäristöstä. Näin ollen esimerkiksi erilaisten pinnoitteiden valinnalla on vain rajallinen merkitys infektioiden ehkäisyssä. Esimerkiksi päiväkotiympäristössä pintojen materiaalin valinnalla ei ole suurta merkitystä infektioiden ehkäisyssä.

Ylivoimaisesti tärkein keino torjua hoitoon liittyviä infektioita on hyvä käsihygienia ja aseptiset toimintatavat. Myös erilaisten eritteiden välitön poistaminen ja desinfektio on tärkeä keino infektioiden leviämisen ehkäisyssä. Mikrobit lisääntyvät elävässä kudoksessa, eivät ympäristön pinnoilla. Joissakin tapauksissa tartunnan välittäjänä voi toimia myös kosketuspinta, mutta kaiken kaikkiaan ympäristön merkitys ei ole läheskään niin oleellinen kuin käsihygienia ja ihmisten toimintatavat.

Terveystieteiden tutkimuskeskuksessa myös puhtaanapidolla ja siivouksella estetään infektioiden leviämistä. Siivouksessa henkilöstön ammattitaito, oikeat puhdistusaineet ja siivousmenetelmät, aseptinen työjärjestys, käsihygienia ja puhtaat siivousvälineet takaavat laadukkaan siivouksen. Siivouksen vaikutuksia infektioiden ehkäisyyn on tutkittu toistaiseksi vähän. Tämän suuntainen hanke on toteutettu vuosina 2010 ja 2011 terveystieteiden keskuksen joidenkin sairaaloiden vuodeosastoilla. Hankkeessa mitattiin erilaisilla laboratoriomenetelmillä siivouksen lopputulosta eli erilaisten pintojen kokonaismikrobimäärää siivouksen jälkeen. Tuloksissa todettiin, että siivouksella on merkitystä ja siivouksella voidaan vaikuttaa mikrobikasvuston esiintymiseen potilaiden hoitoympäristössä.

Infektioiden lisääntymisen seurauksena terveystieteiden keskuksen kaupunginsairaalassa siivousta on tehostettu lisäämällä ns. infektiosivousta erityisesti päivystävissä sairaaloissa ja vahvistamalla koko laitoshuollon henkilöstön ammattitaitoa.

Helsingin terveystieteiden keskuksen hygieniatoimikunta, jossa on myös sosiaaliviraston edustus, seuraa ongelmamikrobitilannetta, hoitoon liittyviä infektioita ja sairaalaepidemioita. Hygieniatoimikunta suunnittelee, kehittää ja johtaa hygieniatyötä. Hygieniatoimikunta voi

antaa suosituksia myös pinnoitteiden valinnasta sikäli kuin uutta tietoa kertyy.

Kuten edellä olevasta käy ilmi, sairaalainfektioiden torjunta on laaja-alaista toimintaa, jossa yksittäinen toimenpide, kuten pinnoitteen valinta, ei ole keskeistä. Terveyslautakunta pitää kuitenkin aiheellisena harkita kuparia yhtenä vaihtoehtoisena kosketuspintojen materiaalina peruskorjausten ja uudisrakentamisen yhteydessä niissä hoitolaitoksissa, joissa pintojen kautta välittyvien bakteeri-infektioiden riski on selvästi kohonnut. Mikäli asiasta kertyy lisää tutkimustietoa, asiaa on syytä tarkastella uudestaan.

Terveysvaikutusten arviointi

Sairaalainfektioiden torjunta on keskeinen osa potilasturvallisuutta. Sairaalainfektioiden kansanterveydellinen merkitys on erittäin suuri. Osa niistä on ehkäistävissä ja torjuntatyöhön on inhimillisesti ja taloudellisesti kannattavaa panostaa.

Esittelijä

Valtuutettu Essi Kuikka ja kahdeksan muuta valtuutettua ovat tehneet 9.11.2011 seuraavan valtuustoaloitteen:

"Helsingin Sanomat uutisoi lokakuussa kuparisten ovenkahvojen, kaiteiden, avauskytkimien ja muiden kosketuspintojen olevan antibakteerisia ja estävän erittäin tehokkaasti esimerkiksi MRSA-sairaalabakteerin leviämistä. Yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa kuparisten kosketuspintojen laaja käyttäminen vähensi infektioita sairaalassa jopa 70 %. Kuparisten kosketuspintojen käyttäminen voisi tuoda Helsingissä merkittäviä säästöjä ja vähentää infektioita, infektioista johtuvaa antibioottien käyttöä ja jopa sairaalabakteerin aiheuttamia kuolemia.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Helsingin kaupungin sairaaloissa, terveyskeskuksissa, päiväkodeissa, vanhusten palvelukeskuksissa ja muissa sopivissa kohteissa siirrytään vähitellen kuparisiin kosketuspintoihin."

Aloitteesta on pyydetty terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle 1.3.2012 mennessä. Lausunto on pyydetty myös sosiaalilautakunnalta, rakennuslautakunnalta sekä talous- ja suunnittelukeskukselta.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Matti Toivola

Lisätiedot

Postiosoite
PL 6000,

terveyskeskus@hel.fi

Käyntiosoite
Siltasaarenkatu 13
Helsinki 53

<http://www.hel.fi/terveyskeskus>

Puhelin
+358 9 310 5015
Tilinro

800012-52430

Faksi
+358 9 310 42504

Y-tunnus
0201256-6
Alv.nro
FI02012566

24.01.2012

Tja/15

Jukka Pellinen, hallintoyli lääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 6000,

terveyskeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Siltasaarenkatu 13
Helsinki 53

<http://www.hel.fi/terveyskeskus>

Puhelin

+358 9 310 5015

Tilinro

800012-52430

Faksi

+358 9 310 42504

Y-tunnus

0201256-6

Alv.nro

FI02012566